

ORIGAMI EN CLAU D'ALA DELTA

Andreu Sotorra

Victor Borràs Gasch. «Animals que cauen del cel». Il·lustracions de Carolina T. Godina. Editorial La Galera - Abacus Futur. Barcelona, 2026. A partir de 9 anys.

El poble japonès, abans que els xinesos els pasessin al davant, ha exportat molts dels seus invents tecnològics arreu del món, però un dels més senzills i sobretot lliure d'aranzels —que ningú no l'hi obri la mala intenció a l'ànec Trump!— ha estat segurament l'origami, que aquí, renunciant a l'aura màgica que té el patronímic original, s'ha anomenat grollerament “papiroflèxia”, que no saps si es vol referir als antics papirs egipcis d'abans de Crist o a les flexions gimnàstiques dels centres de fitnes moderns per mantenir el cos en forma.

¿Qui no ha fet alguna vegada a la vida un ocellet de paper per fer-lo volar amb un lleuger esbufec després d'enviar-lo a l'espai amb un petonet al bec o un vaixell —que potser va ser un barret en una altra vida— per fer-lo navegar a la banyera de casa com si fos un oceà a l'abast de la mà?

Plegar paper i donar-li una altra oportunitat abans d'acabar al contenidor

blau ha estat, molt abans que el disseny deixés de ser manual per ser digital, una de les activitats del lleure educatiu i creatiu que han omplert la imaginació de moltes generacions de criatures i, no cal amagar-ho, de molts adults que un dia van ser infants.

La petita protagonista d'aquesta novel·la de l'autor Víctor Borràs Gasch (Barcelona, 1977) descobreix que, del cel, a l'hora que surt de l'escola —mentre espera la seva mare que fa hores en una perruqueria— asseguda en un racó d'una escala, li cauen petites figures de paper plegat que, com si fossin ales delta, li obren la imaginació i també el cuquet de la curiositat per saber d'on vénen, qui les hi envia i com es fan.

Si bé aquest és el punt d'arrencada del relat, també es pot dir que és el camí que dura més d'un any per transitar per descobertes, menys màgiques que les de l'origami, com la de la solitud i la vellesa, la del passat oblidat d'algú que es va dedicar a ensenyar les arts plàstiques, la de la rutina del dia a dia d'una residència de gent gran i la pèrdua dels éssers que s'han après a estimar sense que ells ho hagin demanat.

L'Aina, així es diu el personatge d'«Animals que cauen del cel», acaba amagant com un tresor totes les figuretes de paper que sembla que l'esperin cada dia que arriba de l'escola. Però també, com si fos un llegat que passa de generació a generació, li obren la vena artística de dibuixar i donar vida acolorida a cadascuna d'aquelles figures i, més endavant, trobar de quines mans han sortit i qui les hi envia d'amagatotis, sembla que des de la finestra d'un segon pis.

Hi ha, doncs, en el relat, una transició sempre fructífera entre avis i néts, una transició que és també transmissió de coneixements, d'experiències, de records que només són dels que els ha viscut però que obren noves finestres per descobrir dels qui no en sap encara res.

La novel·la de Víctor Borràs Gasch, premi Folch i Torres de l'última edició —i ja en van seixanta-tres des d'aquelles primeres «Tres narracions per a infants» de Montserrat Mussons—, és una història quotidiana de to amable que fuig de les estridències d'aventures impossibles i que manté com a base literària la llengua com a eina primera. L'edició té també una aportació de les il·lustracions, totes de to càlid en consonància amb la tendència amable del relat, que la dibuixant Carolina T. Godina (Barcelona, 1981) reflecteix sovint en imatges en primers plans bàsicament de tall realista tot i que es permet també una escapada surrealista ni que sigui fugaç en una de les làmines.

Mentre els animals cauen del cel, hi ha plugims, gotes d'aigua, xipolleig a les llambordes i una mirada des de baix arran de les botes, les sabates i les vambes que circulen per davant del racó d'escala on s'espera l'Aina, una mirada escenogràfica que no és aliena a la formació de Víctor Borràs Gasch, actor, dramaturg i director i que, juntament amb l'actriu Maria Hervàs, porten plegats el timó de la companyia i projecte de formació de les arts escèniques La Casa del Teatre Nu, que té la seu a Sant Martí de Tous, a la comarca de l'Anoia.

Víctor Borràs Gasch ha estrenat últimament obres de teatre d'autoria pròpia com «La dona del tercer segona» o «Els ossos de l'irlandès», ha publicat novel·la per adults («Laura on the moon», 2003) i amb «Animals que cauen del cel», entra de ple en la literatura per a infants o joves amb una trama que, en una hipotètica adaptació escènica, té també tots els ingredients per poder ser un espectacle màgic i poètic de registre familiar, tenint en compte que aquesta ha estat i és també una de les vies obertes de Teatre Nu.

Enllaç d'interès

(per visionar-lo, cal descarregar abans el PDF de la crítica)

© Mutua General de Catalunya. Canal YouTube: <https://youtu.be/dc5zzfrIV5E>

Una antiga llegenda del Japó diu que a la persona que faci 1.000 grues de paper li serà concedit un desig. Tradicionalment, el fet de regalar grues s'ha associat amb el de voler desitjar salut, benestar, felicitat i prosperitat. Se'n regalen quan neix un nadó, quan una parella es casa, quan algú està malalt... El vídeo mostra com es fa en un plis plas una grua de paper.

© Carolina T. Godina / La Galera / *Animals que cauen del cel*